Nr. 15 1938 m. rugpiūčio 12 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

Tėviškės grožis

Gražios man pievos tavo, tėvyne,
Sesių darželių margi žiedai,
Rytmečio saulės spalva auksinė,
Skendą gėlėse platūs laukai!..

Gražios man tavo žalios girelės,
Karklais apaugę upės krantai,
Švelnutis balsas lakštingalėlės,
Ežero bangos, jojo meldai!..

Gražūs man tavo sodai, pakalnės,
Seni, kuproti girios beržai,
Skaistveidės saulės šypsenos švelnios,
Pievose bičių darbščiųjų pulkai!..

Man graži tavo gamta, tėvyne,
Miško sparnuočių skambūs balsai,
Ežerai, upės, dangaus mėlynė,
Šypsančios žvaigždės, tėvų kapai!..

M. Pumputis.

AUŠROS VARTAI

AUŠROS VARTAI

Kitą šventadienį Jonelis paprašė tėvelį nuvesti jį į Aušros Vartų koplytėlę. Jonelis jau buvo ėjęs po Aušros Vartų koplyčia, matė žmones gatvėje stovinčius ir pasieniais beklūpančius, bet dar nebuvo apsilankęs pačioje koplyčioje ir prisižiūrėjęs Dievo Motinos paveikslui. Tėvelis sutiko.

Jonelis su tėveliu ėjo Didžiąja gatve ir matė nemaža gražių mūrinių namų. Kai jiedu priėjo šv. Teresės bažnyčią, prasidėjo gatvė lygiai išgrįsta ir nuo čia visi vyriškiai, eidami į Aušros Vartų koplyčią, nusiimdavo kepures. Tėvelis ir Jonelis taip pat nusiėmė kepures ir iš lengvo, neskubėdami, pradėjo eiti koplyčios link, paskui pasuko kairėn ir įėjo į ilgą koridorių su laiptais. Tais laiptais jiedu kilo vis aukštyn, kol pasiekė pirmąją koplyčią, o iš jos pateko į tąją, kurioje yra stebuklingasis Dievo Motinos paveikslas. Paveikslas buvo atidengtas, ir Jonelis galėjo prisižiūrėti, kiek tik patinka.

Jonelio tėvelis su dideliu pamaldumu priklaupė prieš Šv. Panelės paveikslą, persižegnojo ir įbėdė paveikslan akis. Jonelis padarė tą pat.

Šv. Panelė atvaizduota be Kūdikio, rankas laiko sudėjusi ant krūtinės kryžmai, galvą palenkusi į dešinę, o akis nuleidusi. Jos veidas pailgas, nepaprastai ramus, iš jojo tryška meilė ir šventumas, akys pilnos gailestingumo. Visas paveikslas pridengtas sidabriniais drabužiais, matyti tik veidas ir rankos. Apilnk paveikslą koplyčioje iškabinta daug įvairių sidabrinių votų; tai tikinčiųjų atsidėkojimas Dievo Motinai už suteiktas malones.

Pasimeldę Jonelis ir tėveiis taip pačiais laiptais išėjo ton pačion Aušros Vartų gatvėn. Gatvė ėjo ir iš lėto važiavo susikaupę žmonės. Daug kas stovėjo ir klūpojo. Jonelis ir tėvelis taip pat persižegnojo ir nuėjo po koplyčia kiton miesto pusėn.

— Pasakyk, tėveli, — paklausė Jonelis, — iš kur ir kada atsirado šis Dievo Motinos paveikslas?

— Niekas tikrai nežino, kas šį paveikslą piešė ir kuomet jis čia atsirado. Vieni sako, kad jis Vy-

AUŠROS VARTŲ PANELĖS PAVEIKSLAS

tauto Didžiojo laikais atvežtas iš Konstantinopolio ir kad paveikslą esą piešęs šv. Lukas. Kiti tvirtina, kad paveikslas Vilniuje atsirado kiek vėliau...

— O kaip gi, iš tikrųju, yra?— vėl paklausė Jonelis.

— Sakau, kad niekas nieko tikra nežino, tik spėja. Už tat visi gerai žino, kad šis Dievo Motinos paveikslas yra stebuklais pagarsėjęs ir kad daugybė tikinčiųjų gavo gausių Dievo malonių. Šį paveikslą gerbia visi, ne vien katalikai.

Dariau ir Girėne!

Dariau ir Girėne,
Jūs narsieji vyrai!
Tarp tautų didžiųjų
Šalį mūs išgyrėt!

Nugalėjot jūras,
Sūkurius Atlanto, —
Šitą gražų žygį
Mes visi suprantam.

Jums sparnai palūžo,
Bet drąsa mums liko:
Padarysim jūsų
Pėdomis dar žygių!

Danutė Rupšytė.

Gera gelumbė

Vienas kurpius našlys turėjo dukterį Onytę. Onytė gera buvo mergaitė: ir darbšti, ir šeimininkė, tik mėgo rėdytis. Sumanė ji kartą šventei pasisiūti naujus drabužius, nuėjo krautuvėn ir išsirinko labai gražios gelumbės po 5 auksinus už metrą.

Nešasi Onytė pirkinį namo ir galvoja:

— Bars mane tėvelis, nemėgsta jis, kai aš leidžiu pinigus parėdams... Tad bent pasakysiu jam, kad už gelumbę mokėjau ne po 5, bet po 3 auksinus. Tėvelis čia mažai nusimanąs, jis man patikėsiąs.

Tėvelis šį kartą Onytės nebarė, dargi pagyrė. Ji pasinaudojo tėvelio geru ūpu, išprašė 10 auksinų siuvėjai užmokėti, pridėjo savo 5 auksinus, sutaupytus per ilgesnį laiką, ir nubėgo krautuvėn atsilyginti už gelumbę.

Tuo tarpu pas kurpių užėjo vertelga žydas. Pamatęs gelumbę, begulinčią čia pat ant stalo, pradėjo klausinėti, po kiek už ją mokėta.

— Po tris auksinus už metrą, — atsakė kurpius.

— Nebloga medžiaga, — pagyrė vertelga, — parduokite ją man, aš jums po keturis auksinus duosiu.

Onytės tėvelis sutiko. Žydas užmokėjo pinigus, pasiėmė gelumbę ir išėjo.

Netrukus sugrįžo ir Onytė, linksma ir patenkinta, kad visa taip sklandžiai sekasi.

— Na, dukra, — sako tėvas, — aš čia be tavęs gerai uždirbau, tavo gelumbę žydui pardaviau brangiau, po keturis auksinus. Dabar galėsi brangesnės gelumbės nusipirkti.

Pabalo Onytė, išgirdusi šiuos tėvelio žodžius, ir sudribo kėdėn. Kurpius suprato, kad įvyko kažkas negera ir pareikalavo visa papasakoti. Onytė kukčiodama turėjo tėveliui prisipažinti, kad ji pati gelumbę buvo suderėjusi po 5 auksinus.

Tėvelis supyko. Jis pasiliko sau tuos pinigus, kuriuos gavo iš vertelgos, ir Onytė paliko be drabužių.

Skruzdėlytės Greitutės miestas

Didžiulis mūsų miestas
Iš spyglių ir šakelių,
Prie jo našlutės žydi,
Paparčiai galvas kelia.

Čia skuba auklė Kruopštė,
Gera, gera senutė,
Čionai vikri bėgioja
Visad linksma Greitutė...

Didžiulis mūsų miestas—
Šimtų šimtai gatvelių,
Šimtų šimtai gyvena
Čia brolių ir seselių.

Vyt. Nemunėlis.

Marcinkonių parap. vaikai po pirmos šv. komunijos. Jų tarpe yra klebonas kun. Z. Butkevičius ir p. Sukackienė, kuri juos ruošė prie išpažinties.

Senas kryžius

Ten prie kelio, pamiškėje, gale lauko,
Senas kryžius susimąstęs sau stovėjo.
Jis veizėjo, kaip rugeliai jūra plauko,
Ir lingavo seną galvą, pučiant vėjui.
Susimąstęs jau senai jisai čia stovi,
Galvą jau senai nuo vėjo jis linguoja,
Apie mūs tautos garbingąją senovę
Jis pavargusiam keleiviui pasakoja.
Ir jau daug audrų praslinko pro šią vietą,
Lietūs daugel kartų plovė šitą kryžių,
Bet jis vis dar stovi, lyg iš aukso lietas,
Jis visam, lyg tas lietuvis, pasiryžęs.
O tenai jame Rūpintojėlis rymo
Ir, palenkęs galvą, žiūr į juodą žemę...
Dar toliau artojas tarp juodų arimų
Į juodąją dirvą prastą žagrę remia.
Tyluma aplinkui... Medžiai tik šnarena,
Kur-ne-kur sučiulba linksmasis paukštelis,
Linksmas piemenukas laukan bandą gena...
O senasis kryžius stovi dar prie kelio...

J. Mackevičius.

Gaidelis ir katinėlis

Seniai, kuomet dar žvėrys žmonėms netarnavo, gyveno labai vargingas gaidelis. Jis neturėjo ko lesti.

— Eisiu, — sako, — į pasaulį laimės ieškoti, gal kur rasiu grūdelių palesti.

Ir išėjo. Beeidamas susitiko katinėlį.

— Kur tu eini? — klausia gaidelis.

— Einu į pasaulį laimės ieškoti, gal kur gausiu pienelio palakti.

— Tai eikime kartu.

Nuėjo. Priėjo sodybą. Girdi — dainuoja:

„Sunku gyventi žmogui ant svieto,
iš visur vargas, nelaimės spaudžia...“ —

o dainos aidai taip liūdni, taip liūdni.

Pagailo gaideliui žmogaus. Ilgai klausėsi. Pagaliau, žmogus baigė dainavęs ir sunkiai atsiduso:

— O, kad turėčiau linksmą dainorėlį, gal ir vargeliai būtų man lengviau vargti.

Gaidys nebeiškentė ir, kaip išgalėdamas, linksmai užgiedojo:

— Kakarikū-ū-ū!

— Kas tu?! — paklausė žmogus nustebęs.

— Aš esu gaidys, moku linksmai giedoti.

— Tai eikš pas mane giedoti, tai duosiu tai grūdelių palesti.

Gaidys nudžiugo, bet sako:

— Mielai eičiau, bet turiu draugą katinėlį.

— O ką jis moka?

— Jis moka peles gaudyti ir gražiai kniaukti.

— Kniau, kniaaau! — sukniaukė katinėlis.

— Tai eikšekite abudu pas mane. Tau, gaideli, duosiu grūdelių palesti, o tau, katinėli, pienelio palakti.

Ir pastojo gaidelis ir katinėlis pas žmogų tarnauti.

Mano birbynėlė

Graži mano birbynėlė
Gluosninė,
Skamba jos skardi dainelė
Auksinė.
Augo, dygo ji tėvelio
Klonely,
Joj tupėjo ir čiulbėjo
Lakštelė.

Supo, lankstė ją šiaurusis
Vėjelis,
Kol pakirto ją aštrusis
Peilelis.
Graži mano birbynėlė,
Gluosninė,
Skamba jos skardi dainelė
Auksinė.

K. Tėma.

PABARONĖ

Iš Vilniaus į pietus važiuojant, rasi Varėnos stotį, o nuo stoties už 10 km. į šiaurę rasi Pabaronės kaimą. Kaimas išsiskirstęs vienssėdžiais. Jame yra 12 gyvenamų trobų, visi gyventojai lietuviai.

Per Pabaronę teka nedidelis upeliukas, kuris Baronu vadinamas. Čia seniau gyvenę pabaroniečiai nuo upelio ir savo sodžių Pabaronės vardu pavadino.

Aplink turime daug miškų, juose—daug uogų. Netoli yra vieno dvarininko Sveckaus tvenkiniai, juose jis mums nedraudžia išsimaudyti. Taigi, vasarą pas mus gražu ir linksma. Gaila, kad neužsukote į mūsų sodžių, — tuomet patys pamatytumėte.

Tarp Pabaronės pievų niūkso neaukštas Barsukalnės piliakalnis. Kas jį supylė — nėra žinių. Spėjama tik, kad jis buvo pradėtas pilti labai seniai ir dėl kažkokios priežasties nepabaigtas pilti. Per Didįjį karą pabaroniečiai buvo išsikasę jame urvus ir slėpėsi patys ir savo turtą. Kiekviena šeima turėjo savo urvą. Baisus ir blogas buvo juose gyvenimas, bet dar baisiau buvo, kai ant aplinkinių pievų pradėjo virsti patrankų kulkos. Daug pabaroniečių atmena tuos baisumus ir senesnieji mėgsta pasakoti apie juos jaunesniems. *St. Būdėnas.*

Kopūstai

Atėjo kartą motina su dukryte daržan, kur buvo pasodinti kopūstai. Kopūstų galvos jau mezgėsi, bet motina buvo susirūpinusi.

— Pažiūrėk, Elzyte, į šį lapą. Matai štai šias geltonas kruopytes. Tai kiaušinėliai; iš jų išsiris vikšrai, iš vikšrų bus plaštakos, kurios skraido mūsų darže. Vikšrai labai ėdrūs ir sunaikins mūsų kopūstus. Tai tu, dukrele, po pietų apžiūrėk kopūstų galvytes ir sunaikink plaštakų kiaušinėlius.

Nepaklausė Elzytė motinos, atidėjo užduotąjį darbą kitai dienai. Kitą dieną atsirado kitas darbas ir apie kopūstus Elzytė visai užmiršo. Tuo tarpu motina apsirgo ir negalėjo Elzytės prižiūrėti.

Po kelių savaičių motina pasikėlė ir išėjo daržan su Elzyte pasivaikščioti. Kai įėjo jos daržan, motinai net bloga pasidarė. Kopūstų nebebuvo, styrojo tik vikšrų apgraužti stiebai. Suprato Elzytė, kaip blogai ji buvo pasielgusi, pradėjo motinos atsiprašinėti, bet jau buvo per vėlu: kopūstų tais metais jos neturėjo.

Lapė

Tėvų tėvai per amžius porino ir mokė,
Kad lapė esanti nei šiokia, anei tokia,
Ji viską vagianti, labiausiai vištą,
Ir ūkininkus ji apgauti pasiryžta.

Tai melas! Lapės naudą matome visur mes:
Ji minta žiurkėm, pelėmis ir niekšais kurmiais.
Kad ūkininkui nuo graužikų gina lobį,
Kaip dovaną, ji kartais vištą pasigrobia.

Bet tai, sakau, atlyginimas užtarnautas.
Dėkokim lapei už dirvas jos išpeliautas.
Kai ji yra gudri ir puošnų kailį teikia,
Ji ypatingai gerbti ir globoti reikia.

M. Grigonis.

Simelis

— Darbo daug turiu šiandieną,
Pasėdėk, Simeli, vienas,
O lauktuvių—raudonų
Tau nupirksiu obuolių.

O Simelis mūs mažutis
Prašo lūpeles papūtęs:
— Aš nenoriu raudonų,
Pirk, mamyte, man saldžių.

Bet mamytė vos išėjo,
Tuoj Simelis verkt pradėjo:
— Oi, mamyte, ū-ū-ū,
Aš nenoriu obuolių!

K. Tėma.

Užburtoji giria

(Pasaka)

Senai, labai senai vienoje šalyje gyveno karalius ir karalienė. Jiedu turėjo sūnelį ir gražią dukrelę. Jų šalis buvo labai turtinga, o rūmai, kuriuose jie gyveno, buvo tokie gražūs, kad gražesnių pasauly niekas dar nebuvo matęs.

Ilgai jie gyveno laimingai, bet žmogaus gyvenime netrūksta ir nelaimių. Taip atsitiko ir su karaliaus šeima. Mat, karalius nežinojo, kad toli, užburtoj karalystėj, gyvena pikta burtininkė, kuri jo neapkentė ir kiekvieną kartą ieškojo progos jam atkeršyti. Netrukus ta proga pasitaikė.

Karalius su karaliene nuvažiavo į svečius pas savo gimines. Vaikai pasiliko namie. Atskrido piktoji burtininkė, užmigdė vaikus ir nusinešė juos į didelę tamsią girią. Numetė vaikus ant samanų, o pati nulėkė į savo užburtą karalystę.

Po kiek laiko nelaimingi vaikai pabudo iš miego ir nebegalėjo suprasti, kur jie dabar esą. Karalaitė ėmė verkti. Broliukas ramino ją, kaip galėdamas, ir prižadėjo surasti kelią namo. Ilgai jiedu klaidžiojo po girią, bet kelio nebesurado. Mat, tas miškas buvo užburtas. Vaikai pasistatė iš medžių šakų ir lapų palapinę ir abudu joje apsigyveno. Maitinosi uogomis ir laukiniais obuoliais.

Vieną kartą karalaitis pasidarė sau šaudomąjį lanką ir išėjo medžioti. Eidamas išgirdo nepaprastai gražų čiulbėjimą. Pribėgęs arčiau, pamatė ant gluosnio tupintį didelį paukštį. Paukštis žiūrėjo į jį ir taip gražiai čiulbėjo, jog karalaitis dar niekuomet nebuvo girdėjęs tokio gražaus balso. Paukštis čiulbėdamas skrido vis gilyn į mišką, o karalaitis bėgo paskui jį. Pagaliau, pribėgo aikštę, kurios viduryje stovėjo puiki pilis. Paukštis lėkė į tą pilį, vesdamas paskui save ir karalaitį. Atvedęs į pilies kiemą, nulėkė atgal į mišką.

Karalaitis, įėjęs į pilį, pamatė daug puikių kambarių. Jų sienos buvo išpuoštos auksu ir sidabru. Stalai buvo apkrauti įvairiais valgiais, bet pilyje nesimatė nė vieno žmogaus, nė vieno gyvo sutvėrimo. Karalaitis puolė valgyti, nes buvo labai alkanas. Bet vos para-

gavo tų valgių, tuojau užmiršo savo sesutę, tėvelius, jo širdis suakmenėjo ir jis pasidarė bejausmis.

Tuo tarpu karalaitė ilgai laukė brolio ir nesulaukdama ėmė verkti ir šaukti. Ji manė, kad jis paklydo kur nors girioje. Todėl išsirengė jo ieškoti. Beeinant ją užklupo naktis. Karalaitė atsigulė po storu gluosniu ir užmigo. Rytą pabudusi, išgirdo gražų paukščio čiulbėjimą. Pakėlusi galvutę, pamatė didelį paukštį, tupintį ant gluosnio. Tai buvo tas pats paukštis, kuris ir jos broliuką nuvedė į užburtą pilį. Paukštis savo čiulbėjimu ir karalaitę nuvedė į užburtos pilies kiemą ir paliko. Karalaitė besidairydama pamatė puikų raudonų rožių krūmą. Ji pribėgo prie jo ir paklausė:

— Rože, rožele, pasakyk man, kur yra mano broliukas?

Rožė tarė:

— Pavirsk rože, tai kasdien jį matysi, nes jis gyvena šioje pilyje. Tik žiūrėk, kai jis išeis iš pilies, neverk, nes ir jis tada pavirs rože ir kas mus išvaduos tuomet iš burtų?

Vos rožė tai pasakė, karalaitė pavirto raudona rože ir priaugo prie šakelės.

Kitą dieną karalaitis išėjo iš pilies ir sustojo prie rožių krūmo jomis pasigėrėti. Staiga viena rožė pakėlė galvutę, o ant jos lapelių pasirodė rasos lašai (tai buvo karalaičio sesutė).

Karalaitis puolė prie jos, bet tuo laiku ir jis pavirto rože ir prilipo prie šakelės.

Tuo metu takeliu į pilį ėjo karalienė, ieškodama savo vaikų. Pamačiusi rožių krūmą, pravirko ir tarė:

— Nuskinsiu rožę ir nuėjusi į pilį mirsiu. Mam nėra reikalo gyventi pasauly.

Tai tariusi, ji nuskynė dvi rožes, norėdama jas pabučiuoti. Bet vos prispaudė rožes prie lūpų, jos iškrito jai iš rankų ir pavirto jos vaikais. Su džiaugsmo ašaromis pabučiavo karalienė savo vaikučius ir, parsivedusi juos namo, iškėlė didžiausią puotą. Ir aš toje puotoje buvau, alų midų gėriau, per barzdą varvėjo, burnoj neturėjau.

Ž.

◆◆◆◆◆◆

Man gražesnės...

Jau vasaros vėjelis
Ir vėl aplankė mus,
Ir gėleles išbarstė
Po pievas ir laukus.

Pievelės pasipuošę
Gėlėmis gražiomis,
O žalios girios skamba
Paukštelių dainomis.

Jų skambios dainos plaukia
Į mano liūdną širdį,
Kiekvienas žmogus džiaugias
Jų daineles išgirdęs.

Nors paukščiai gražiai čiulba,
Nors skambios jų dainelės,
Bet daug gražiau dainuoja
Mūs jaunosios seselės.

Žydrūnė.

Mėnulis ir mes

Stai mėnulis paliai žemę
Toks sustingęs, toks ramus.
Ar matai, kaip jis šnairuoja
Bežiūrėdamas į mus?

— Ei, Staseli, miklink kojas,
Tik, vyruti, nesuklupk!
Kaip pribėgsim prie mėnulio,
Tuoj už nosies jį nučiupk!

Na, ir bėgam, na, ir skriejam
Per kelmynus, per lankas,
O mėnulis vis dar žvalgos,
Vis dar šypsos pro šakas.

Žiū — Staselis jau sustojo.
— Ką? ar kojų nebtekai?
— Stok ir tu, Leonardėli,
Šitaip skristi — ne juokai.

Galim dumti, kur tik norim,
Galim bėgti kažin kiek,
Bet to spindinčio mėnulio
Nepasieksime vis tiek!

L. Žitkevičius.

Paukštukai obely

Pačiame sodo pakraštyje augo kerojo aukšta storaliemenė, plačiašakė obelis. Pavasariais puošėsi jinai baltais rausvais žiedais, stačiai juose buvo visa paskendusi. Rudeniais raudonavo, didžiavosi savo raudonšoniais vaisiais, lyg kitom kalbėdama:

— Kas iš jūs! žiūrėkite, aš net šakų nenulaikau, obuoliais nusvertų.

Kitos sodo obelys, tankumyne sodo suaugusios, buvo, palyginti, prieš aną išsišakojusią, tik aukšti, tiesūs medeliai, lyg sulysusios, maža kam tikusios, žmogystos.

Vieną pavasario rytmetį nutūpė ant obelies šakos mažytis pilkas paukštukas. Kurį laiką plonu balseliu pačypsėjęs, parsikvietė kitą. Ir prasidėjo nuo to laiko jų darbymetė. Abudu, vienas kitam nepasiduodamu, tempė ir tempė į obels dvišakumą ivairiausius plaukelius ir plunksneles. Pačypsės

truputėlį, atrodo, lyg pasilsėti valandikę norėdamu, ir vėl dirba, ir vėl triūsia. Vis tai stato namelius, kuriuose turės gimti ir augti jų mažyčiai.

Tik jau tada, kai lizdelis buvo visiškai paruoštas, kai jo vidus buvo išapskritintas, išdailintas — patelė pradėjo jau dėti kiaušinėlius. Po kurio laiko tupėjo jinai ant penkių žalsvų kanapėtų kiaušinėlių, šildydama juos, nė maisto paieškoti nuo jų niekur neatsikeldama. Patinėlis jai ir kirmėlaičių atnešdavo, ir paguosdavo ją, ant šakos pritūpęs skardžiu balseliu jai pačiulbėdamas. Linksmiau tada patelei darėsi. Norėdavosi ir jai būti drauge su patinėliu, drauge su juo ant šakos pritūpusiai skardžią dainelę pačiulbėti, tik kiaušinėliai ją prie savęs lyg prikalę laikė, neatleisdami nė trumpiausiai valandikei. Tik jau tada, kai pamatydavo, kad kas nors nori prie jos visiškai arti prisėlinti ir ją griebti — purpterdavo tiktai kur tarp lapų ir iš ten žiūrėdavo: ar kas nors grobščia ranka nesiekia jos brangiųjų kiaušinėlių ar jų, pirštais pagriebęs, netriuškina, nemėto į žemę.

Praėjo savaitė. Praėjo kita. Dienos vis gražios. Aplinkoj daug jau gėlių. Dangus visur toks mėlynas mėlynas. O patelė dar vis tupi ant kiaušinėlių, kaitina juos savo kūneliu, šildo, atsargių atsargiausiai, tik retkarčiais juos patrindama, kad visi šoneliai lygiai įšiltų. Pati jau visiškai sulysusi, įdubusiom, atrodo, jau nebegyvom akelėm žiūri tik į tolumą, lyg nieko nė matyti jau nebepajėgdama.

Vieną vidudienį sučypsėjo, skildamas iš kiaušinėlio, mažytis paukštukas. Po jo kitas, trečias... visas penketas. Džiaugėsi tada paukštytė, savų vaikučių gyvų ir sveikučių sulaukusi. Pati jau lėkė ieškoti jiems maisto, vienus palikdama, greit su kirmėlaite ar musele vėl pas juos skubėdama.

Kartą pavakariais paėmė tėvelis mažą Vincelį už rankelės, nuvedė prie obels ir, liepęs tyliai laikytis, pasakė:

— Žiūrėk, kokie mažyčiai ir kokie gražūs.

Vincelis, išplėtęs akeles, žiūrėjo, kvapą sulaikydamas, nė mažiausiu judėsiu nesujudėdamas, bijodamas paukštyčiams sudrumsti jų ramumą. Tuo syk obels šakose sučypė jų motina. Mažytę kirmėlaitę snapelyje laukydama įsikandusi, šokinėjo nuo vienos šakos ant kitos vis arčiau lizdelio.

Tėvelis paėmė Vincelį ir pravesdamas tarė:

— Netrukdykime jiems valgyti. Matai, kaip motinos balsą išgirdę, aukštyn galveles kelia.

Paukštyčiai žiodė snapelius, judino sparnelius, vienas pro kitą stengdamiesi iškelti aukščiau savąjį snapuką. Vincelis kasdien lankė paukštukus, trumpai tik į juos pažiūrėdamas. Kaip jis nustebo, kai vieną syk obels dvišakume paukštyčių nerado. Tekinąs atbėgo namo, verkdamas beveik prisoko prie tėvelio ir sakė:

— Tėtušėli, mūsų paukštukų jau nėra...

— O kur?

— Gal kas išsinešė?..

— Eik tu.

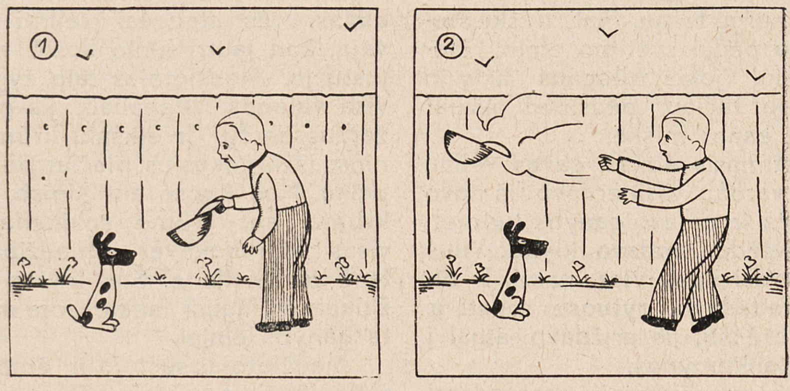
— O kur jie?

— Juos išsivedė pati motina. Jau visiškai užaugino, todėl dabar lizdelis jiems beveik nereikalingas.

Praėjo kelios savaitės ir Vincelis pamatė ties obels dvišakumu vėl tą pačią pilką paukštytę. Po kelių dienų matė dvišakumoj tokius pat paukštukus, ir vėl jam širdužė džiaugsmu plesdeno.

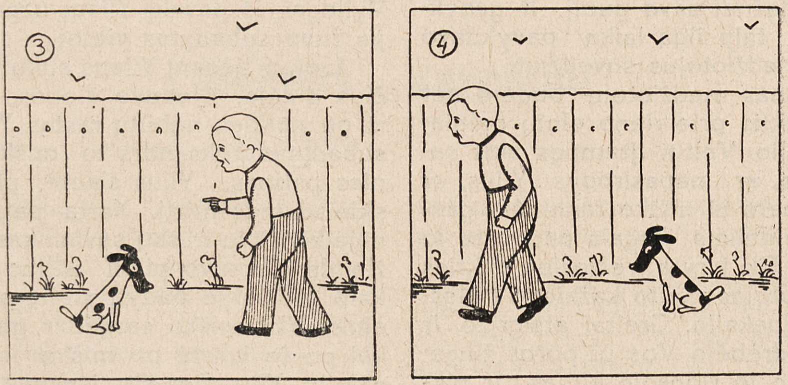
r.

DOMININKAS MARGĮ MOKO...

Dominінkas nuo tėvuko
Gavo dovanų—šuniuką.
Margis, taip šuniuks vadinos,
Greit priprato prie vaikino.
Vaikas ryžos, iš tiesų,
Jį išmokyt išdaigų.

Kartą Domininkas kieme
Taip šunelį mokyt ėmė:
„Štai klausyk, Margiuk mielasis,
Aš tolyn kepurę mesiu,
O, tu ją, žiūrėk, viens du
Man atneški. Na, metu!“

Nuūžė tolyn kepurė,
O Margiukas klausos, žiūri
Ir... ramiai sau vietoj sėdi.
— Ak, tu, nerangusai briedi, —
Šaukia Domas jau piktai —
Kaip tupėsi dar ilgai?!

Bėk greičiau, kitaip, Margeli,
Gausi paragaut rykštelės!
Bet, kaip Domas nekalbėjo,
Jis tačiau nepajudėjo.
Ir kepurę štai, vaikai,
Ein pasimti jis patsai.

Ylius

Baimė ir nerimas viešpatavo miško sargų tarpe. Mat, miške rasta buvo pėdai svetimo elnio. Tiesa, ligšiol jokia žmogaus akis jo neregėjo, tačiau pėdsakai aiškiai rodė jį esant miške.

Svetimasis elnias, gavęs vėliau Yliaus vardą, išsinerdavo iš savo landynės ir eidavo ganytis tuomet, kada pelėdos imdavo klykti. Ylius ganydavosi ilgai, visą naktį. Ir tik kai pradėdavo rytuose rausti ir miške brėkšti, jis grįždavo atgal į miško tankumynus.

Seni medžiotojai, spręsdami pagal jo pėdsakų dydį, tvirtino esant jį nepaprastai didelį. Ir tikrai, jo galvą puošė mažiausiai dvidešimtšakiai ragai, o kūnas svėrė per 300 svarų.

Prieš Ylių kėsinosi ne vienas medžiotojas. Tarytum tai nujausdamas, Ylius neviešėdavo ilgiau vienoje miško klampynėje ir keisdavo dažnai savo guolį ir ganyklas. Ir taip ilgą laiką pavykdavo Yliui medžiotojus suvedžioti.

Vienas medžiotojų budėjo net tris naktis prie vieno elnių mėgiamo kelio. Veltui įtempęs akis sekė jis, ar nepasirodys Ylius, ar neišsiners iš miško tankmės gaurota, dideliais ragais papuošta jo galva. Tik į rytą trečiosios nakties medžiotojas pajuto kažkieno žvilgsnį iš užpakalio. Greitai atsigrįžo, ir net sudrebėjo. Vos už poros žingsnių nuo jo riogsojo elnias ir piktomis akimis žiūrėjo į jį. Medžiotojas griebėsi už šautuvo. Bet jau toje vietoje nebuvo žvėries. Ir tik miško medžių viršūnių lingavimas, šakų traškėjimas ir kanopų bildesys sakė, kad tai nebuvo vaiduoklis.

Susijaudinęs ir medžioklės karščio pagautas, medžiotojas nusekė paskui. Jis priėjo artimiausią klampynę. Pamažu, atsargiai sėlinosi medžiotojas ton vieton, kur dingo elnias. Jis stengėsi sėlinti prieš vėją, kad jautri elnio uoslė nepajustų jo. Medžiotojas taip žygiavo visą valandą. Pagaliau, jis priėjo žemus beržų ir alksnių krūmokšnius, išsidriekusius plačiai po visą pelkę. Nuo kimso ant kimso, nuo krūmo ant krūmo šokinėdamas, visas išprakaitavęs, medžiotojas tęsė savo kelionę. Štai ir vien beržiukais apaugusi lanka. Joje mėgsta ganytis elniai.

Medžiotojas sustojo ir ėmė dairytis. Miškas brėško. Darėsi kaskart šviesiau. Viešpatavo tyla. Tik mažų muselių zvimbesys ir zirzėjimas pranašavo greitą saulėtekį. Staiga išvydo jis gaurotą Yliaus galvą. Medžiotojas griebėsi už šautuvo, bet ir vėl elnias dingo.

Kitą kartą vienas iš eigulių matė pro žiūronus Yliaus kovą su stambiausiu to miško elniu patinu. Vylingai, iš pasalų Yliaus užpultas, jis žuvo subadytas vietoj.

Laikui bėgant Yliaus aukų skaičius didėjo. Nebuvo dienos, kad iš po nakties nebūtų rastas Yliaus subadytas koks nors to miško elnias patinas. Ylius siautė, plačiai skleisdamas mirtį. Kartą pats kunigaikštis, tų miškų savininkas, važiuodamas savo pilin, užtiko Ylių, kaip šis baigė badyti vieną silpną elnią. Visi miško sargai ir girininkai po to lakstė po mišką ir medžiojo Ylių. Bet šis išvengė visų jam paruoštų spąstų.

Pagaliau, kunigaikščiui įsakius, buvo suruošta didelė prieš galvažudį medžioklė. Toji miško dalis, kur slapstėsi Ylius, buvo virvėmis iš visų pusių apjuosta. Ant tų virvių buvo prikabinta daug įvairiaspalvių popierinių vėliavėlių. Vėjui papūtus, vėliavėlės šiūreno, judėjo ir buvo nepereinama miško žvė-

rims užtvara. Medžiotojai užėmė savo vietas. Varovai ir šunes ėmė ginti žvėris į juos. Medžiotojams valia buvo tik į Ylių šauti, ir jie laukė jo pasirodant.

Ylius nesiskubino. Gudruolis! Jis vienu šuoliu peršoko miško kelelį su stovinčiais ant jo medžiotojais ir greitai dingo medžiotojams iš akių. Pora paleistų į Ylių kulkų prazvimbė pro šalį ir nesužeidė jo. Medžioklė baigėsi nieku. Matyti, kad toji medžioklė paveikė Ylių. Jis dingo visai. Žmonės teiravosi apie jį, tačiau niekur nieks nežinojo, kur jis dingo.

Tik vienas žmogus žinojo Yliaus paslaptį, bet šis niekam nepasakojo. Tai buvo senas miško valkata ir medžiotojas vagis, — rudasis Jokūbas. Jis vertėsi ne tik uogomis ar grybais, bet ir spąstų stirnoms ir kiškiams statymu. Dieną vėliau po medžioklės rudasis Jokūbas keliavo mišku ir tikrino pastatytus savo spąstus, ar nėra kur patekusios stirnos, kiškio. Staiga užgirdo jis tokį baisų bliovimą, priešmirtinį žvėries stenėjimą ir gargaliavimą, kad Jokūbui pasišiaušė plaukai ant galvos ir siaubas pagavo jį. Atsipeikėjęs jis ėmė slinkti tojon pusėn ir, praskleidęs šakas, išvydo nepaprastą reginį.

Priešais stovėjo dvynės pušys. Tarp jųjų stuobrų kybojo pasikoręs Ylius, daužėsi į visas puses ir bliovė kankindamasis. Rudasis Jokūbas, apsidairęs aplinkui, ar nieks jo nemato, išsitraukė peilį. Jis priėjo prie elnio ir įsmeigė kaklan peilį. Ylius tik porą kartų kojomis pusispardė, sustenėjo ir pakibo negyvas tarp pušų.

Ilgą laiką rudojo Jokūbo šeima turėjo ko valgyti.

Iš H. Löns.

Laiškelis „Varpeliui"

MANO „VARPELI"!

Pirmais šio laiškelio žodžiais sveikinu Tave, Brangus Laikraštėli, ir linkiu, kad kuo daugiausia vaikų Tave skaitytų ir platintų. Aš Tave taip pat skaitau ir kas šeštadienis nekantriai laukiu, nes žinau, kad Tavyje rasiu naują pasaką, eilutę arba gražų paveiksliuką.

Liūdna buvo, kai neturėjau savo laikraštėlio! Niekur negalėjau pasiskaityti pasakų, eilučių ir lietuviškų dainelių. Vienintelė dabar mano paguoda esi Tu, „Varpeli".

O kaipgi aš apsidžiaugiau, perskaičius Tavo pirmąjį numerį! Rodos, visa gamta meiliau nusišypsojo. Aš pasižadėjau Tau, „Varpeli", rašinėti eilutes, pasakas ir įvairias žineles.

Niekuomet Tavęs neužmiršiu. Ir Tu, „Varpeli", manęs neužmiršk!

Tavo draugė ir skaitytoja

Žydrūnė.

Štai ir aš!

Žinelės

Marcinkonys. Liepos 28 d. pas mus buvo mūsų pirmoji išpažintis ir pirmoji komunija. Mes buvome gražiau pasipuošę ir rimtai nusiteikę. Kunigėlis ta proga mus apdovanojo gražiais paveikslėliais ir pavaišino savo darže. Su juo kartu nusifotografavome ir paprašėme „Varpelio" įdėti. Štai pasižiūrėkite (229 pusl.), kiek mūsų daug.

Marytė.

TRUPINĖLIAI

Ilgaamžis medis

Kai kurie augalai, ypač medžiai, auga labai ilgai, po kelis šimtus metų. Portugalijoje auga alyvinis medis, turįs bene per 2000 metų.

Medis turi apie pustrečio metro aukščio, už tai labai storas, — apie 9 metrus apglėbiamas. Jis dar visai sveikas, veda vaisius; iš jo kai kuriais metais surenkama apie 600 kilogramų alyvų, iš jų išspaudžiama nuo 60 iki 70 litrų alyvos.

Tokių senų alyvinių medžių yra ir daugiau.

Paukščiai keistuoliai

Yra paukščių, kurie vaikus peri šiaurės ašigalio apylinkėse ir išskrenda žiemą praleisti pietų ašigalio apylinkėse. Šie paukščiai per metus padaro 40 tūkstančių kilometrų kelio tik tam, kad galėtų paspruktí nuo žiemos šalčių, kurie būna dideli prie ašigalių.

ŽAIDIMAI

Garnys miega

Žaidikų skaičius iki 15. Visi jie sustoja ratu. Vienas žaidėjas eina į vidurį ir gaudo nemiegantį, nes visi žaidikai turi vaizduoti miegantį garnį. Visi pakelia dešinę koją ir dešine ranka per kojos apačią paima ir laiko nosį. Kuris žaidėjas taip nedaro, reiškia, jis nemiega. Vidurinis stengiasi jį paliesti. Tačiau negalima paliesti, kai laiko nosį. Palietus vidurinysis su paleistuoju keičiasi vietomis.

Žaidėjęs, buvęs 2 kartu viduriniu, išeina iš žaidimo. Žaidikas, stovėdamas ant vienos kojos, negali įsitverti savo kaimyno ar šiaip kokio daikto.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ.

Žydrūnei. Pasaką ir eilutes gavome. Ačiū, pasinaudosime. Prašome neužmiršti pasižadėjimo.

Danutei. Gavome, ačiū. pasinaudosime. Prašome mūsų neužmiršti ir rašinėti.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė